

STORTINGET

Representantforslag 215 S

(2020–2021)

fra stortingsrepresentant Bjørnar Moxnes

Dokument 8:215 S (2020–2021)

Representantforslag fra stortingsrepresentant Bjørnar Moxnes om å stanse nedbygging av natur

Til Stortinget

Bakgrunn

Naturens tålegrenser setter rammene for menneskenes eksistens. I dag forbrukes ofte naturressurser for å oppnå kortsiktig profitt, uten tanke på framtidens generasjoner. Når en tenker på naturressurser, ser en gjerne for seg edle metaller fra møkkete gruver med forurensende gruveavfall. Men naturressursene er all naturen rundt oss, fra sommerfuglene i blomsterbedet i bakgården til de få urørte naturområdene man fremdeles har i Norge. Disse naturressursene må tas vare på, gjennom å stanse nedbyggingen av norsk natur.

Den største trusselen mot naturmangfoldet er nemlig endring av arealer. I Norge har en markedsstyrt tilnærming uten helhetlig planlegging ført til at naturen har blitt bygget ned og splittet opp bit for bit etter hvert som noen har kunnet tjene penger på å lage et hyttefelt, kjøre litt raskere på en motorveistrekning eller nyte luksusen av en privat brygge i strandsona.

Livsgrunnlaget vårt blir borte bit for bit, men det er fremdeles tid til å skape et samfunn som tar hensyn til naturen og gir menneskene høy livskvalitet. Men da må bruken av naturressurser styres innenfor rammene av naturens tålegrenser, istedenfor kapitalismens behov for evig og stadig større vekst. Naturmangfoldet må sikres gjennom å sørge for at artene som utgjør økosystemene, har nok plass til å leve på, ikke bare overleve på grensen til utryddelse på små restarealer.

Arealendringer som truer naturmangfold, kan være å anlegge en industritomt på en våtmark, å plante industriskog der det tidligere har vært gammelskog, eller å la en slåtteeng bli et byggefelt. Dette kalles ofte å «utvikle ubrukte arealer», men for salamanderne, sommerfuglene og sivet som lever i disse områdene, er arealene allerede i høy grad i bruk – av dem selv.

Man har i dag ikke nok kunnskap om hvor den biologisk mest verdifulle naturen er i Norge, og den står dermed i fare for å bli ødelagt før man i det hele tatt vet hvor den finnes. Kartleggingstempoet er altfor langsomt, fordi det ikke bevilges nok midler. Manglende kunnskap skaper og forsterker også konflikter når det fører til dårlig planlegging, trusler mot verdifull natur og konflikter mellom lokalsamfunn og utbyggere.

De store vindkraftutbyggingene de siste årene har vist hvordan profittjaget ødelegger naturen. Nyhetsoppslag og rapporter viser at naturkartlegginga i forkant av utbygginger ofte er mangelfull, og det har vært stilt spørsmålstegn ved uavhengigheten når utbygger selv kan velge kartleggingsfirma, og der kartleggingsfirmaet har utbygger som kunde og er tjent med resultater som er gunstig for utbygger.

Også utbygging av hyttefelt, kjøpesentre, industriområder, motorveier og andre utbygginger skjer ofte i uberørt natur og uten overordnede planer, og utgjør stadig nye innhugg i en krympende natur. Utbygging må i stedet skje på arealer som allerede er ødelagt, for eksempel ved å gjøre eksisterende veier bedre og trafikksikre og satse på kollektivtrafikk, i stedet for å bygge nye, ekstremt kostbare firefelts motorveier på tynt trafikkgrunnlag for å komme fram et par minutter raskere.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

f o r s l a g :

1. Stortinget ber regjeringen utrede og komme tilbake med prinsipper og verktøy for hvordan arealnøytralitet kan oppnås, som innebærer at det ikke skal ødelegges mer natur. Dersom det er nødvendig å gjøre inngrep i natur ved nye utbygginger, skal det restaureres minst tilsvarende areal av natur av tilsvarende type og kvaliteter i nærområdene.
2. Stortinget ber regjeringen trappe opp arbeidet med naturkartlegging og styrke organiseringen av kartleggingsarbeidet, slik at det kan sikres at den verdifulle naturen i Norge kartlegges innen 2030.
3. Stortinget ber regjeringen fremme forslag om et byggeforbud på våtmark. Gitt våtmarkenes unike karbonlagringseffekt (som dertil medfører økte klimautslipp ved nedbygging) og deres essensielle posisjon som habitat for arter bør det unngås all unødvendig bygging på disse områdene. Byggeforbudet kan innføres i plan- og bygningsloven, slik det i dag er et byggeforbud i strandsonen.
4. Stortinget ber regjeringen fremme forslag som sikrer at alle nye kjøpesentre og varehus kun kan etableres på områder som allerede er utbygget, ikke på urørt natur eller jordbruksmark.
5. Stortinget ber regjeringen etablere systemer for kvalitetssikring av kartleggingsfirmaer og stille krav om uavhengig kartlegging av naturmangfold ved større utbyggingsprosjekter og arealbruksendringer.
6. Stortinget ber regjeringen sikre at det innen 2025 er utarbeidet nasjonale verneplaner som særlig ivaretar områder som i dag ikke er vernet i tilstrekkelig omfang og med god representativitet, blant annet kulturlandskap, skog, våtmark og kystområder.

8. april 2021

Bjørnar Moxnes